

رویدادهای عراق، دولت آینده و نیروهای موثر در آینده عراق

اختلافات بر سر قانون اساسی عراق باقی است

پنجشنبه ۲۷ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۸ اوت ۲۰۰۵

گروه بین المللی اعتماد؛ ابراهیم جعفری تاخیر يك هفته‌ی در تدوین قانون اساسی را امری طبیعی دانست.

روزنامه الوطن چاپ عربستان نوشت: ابراهیم الجعفری، نخست وزیر عراق تأکید کرد: يك هفته تاخیر برای تدوین قانون اساسی امری کاملاً طبیعی است.

وي افزود: هدف از این تاخیر تدوین و تهیه قانونی کامل بود که مورد رضایت همه مردم عراق باشد. جعفری همچنین تصریح کرد: این اولین و آخرین تاخیر در تدوین قانون اساسی بود و ان شاء الله يك هفته تاخیر برای نتیجه‌گیری نهایی کافی خواهد بود.

وي در خصوص نکات مورد اختلاف در تدوین قانون اساسی عراق گفت: مسائل مورد اختلاف در قانون بسیار انگشت شمار است و مساله فدرالی شدن عراق، وُروت‌های ملی، تعیین نظام انتخاباتی و رابطه دین با سیاست جزو عناوین مورد اختلاف است.

از سوی دیگر، روزنامه البیان چاپ امارات متحده عربي نیز نوشت: جعفری از اجرای حکم اعدام در عراق طی چند روز آینده خبر داد.

جعفری تأکید کرد: آن دسته از زندانی‌هایی که از اعضای القاعده هستند و به قتل و آدم ربایی نیز محکوم هستند، طی روزهای آینده در عراق اعدام خواهند شد.

نخست‌وزیر عراق گفت: جلال طالبانی، رئیس جمهور عراق نیز با حکم اعدام سه تن از این متهمان موافقت کرده و طی چند روز آینده حکم آنها در شهر الکوت اجرا خواهد شد.

این سه متهم در 22 مه در شهر الکوت به اعدام محکوم شدند و لی به دلیل عدم تایید حکم آنها از سوی جعفری تاکنون این حکم اجرا نشده بود.

این اولین حکم اعدام در دولت جعفری است که از زمان به قدرت رسیدن، وعده از سرگیری مجازات اعدام را برای جنایتکاران داده بود.

این سه متهم به 20 عملیات تروریستی و کشتن تعداد زیادی از نیروهای پلیس و ربودن زنان و مردان عراق اعتراف کرده‌اند. از سوی دیگر رهبران کرد عراق تأکید کردند که هیچ طرحی برای جداسدن از عراق ندارند اگرچه آنها از قانون اساسی جدید عراق می‌خواهند که حق چنین کاری را به آنها بدهد.

رهبران عراقی ابراز اطمینان کرده‌اند که بر سر مسائل مورد اختلاف از جمله خواسته کردها برای حکومت مستقل و همچنین نقش اسلام به توافق برسند.

اگر در ضرب الاجل تعیین شده جدید عراقی‌ها به توافق نرسند، براساس قانون اساسی موقت پارلمان منحل خواهد شد. گروه‌های مختلف اطلاعات متناقضی درباره اینکه چه موضوعاتی حل خواهند شد، ارایه داده‌اند. شیعیان می‌گویند، نقش اسلام و خودمختاری کردها از جمله مسائل حل شده است.

جلال طالبانی، رئیس جمهور کرد عراق گفته است، مساله اسلام حل شده است و در قانون اساسی مشکلی در این زمینه وجود ندارد.

محمد عابد ربو، مذاکره کننده سنی‌ها نیز گفت: مهمترین موضوع فدرالیسم است.

طالبانی تأکید کرده است که کردها خواهان خودمختاری هستند اما صحبت از جداسدن از عراق را رد کرده است.

وي افزود: شایعاتی مبنی بر جدایی کردها وجود دارد اما کردها خواهان وحدت هستند.

طالبانی پیش بینی کرد که کار تدوین قانون اساسی تا قبل از ضرب‌الاجل تعیین شده پایان یابد.

ملا بختیار، یکی از اعضای برجسته حزب دموکراتیک کردستان خاطرنشان کرد: سیاستمداران کرد هیچ تمایلی برای کسب استقلال ندارند اما به خودمختاری نیاز داریم تا درباره مشکلات آینده تصمیم‌گیری کنیم.

همچنین ارتش امریکا اعلام کرد، سه سرباز امریکایی در جریان يك درگیری در جنوب بغداد کشته شده‌اند. حداقل 15 عراقی نیز طی درگیری‌های روز سه‌شنبه در بغداد و مرکز عراق کشته شدند.

خبرهای دیگر حاکی است اعضای برخی از سازمان‌های ویژه زنان در عراق با تحصن در مقر مجمع ملی این کشور خواهان تضمین حقوق زنان در قانون اساسی جدید عراق شدند.

تعدادی از روسا و اعضای احزاب و سازمان‌های ویژه زنان عراق با تجمع اعتراض آمیز در مقابل مجمع ملی عراق، خواهان دیدار با اعضای این مجمع شدند.

این افراد خواهان تضمین حقوق زنان در تدوین قانون اساسی عراق شدند.

تساوی حقوق زن و مرد، توجه به حقوق زنان با توجه به گوناگونی ادیان و مذاهب در عراق و توجه بیشتر به سازمان‌های فعال ویژه زنان از جمله خواسته‌های معترضان بود.

زکيه خليفه، يکي از فعالان زن عراقي تاکيد کرد: در صورت عدم تاييد حقوقمان در قانون اساسي، هرگز به اين قانون راي مثبت نخواهيم داد. هنا ادوارد، رييس يکي از سازمانهاي زنان در عراق نيز اعلام کرد: ديدار ما با اعضاي مجمع ملي عراق به معنای پايان ماجرا نيست، بلکه ما تا زماني که عملاً حقوق خود را دريافت نکنيم، از اعتراض دست نخواهيم کشيد. تعداد ديگري از زنان عراقي نيز با سردادن شعار و در دست داشتن پلاکاردهايي تا پايان جلسه مجمع ملي در اين محل حضور داشتند و اعتراض خود را اعلام کردند.

رهبران کرد عراق تاکيد کردند که هيچ طرحي براي جداسدن از عراق ندارند؛ اگرچه آنها از قانون اساسي جديد عراق ميخواهند که حق چنين کاري را به آنها بدهد.

چهارشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۷ اوت ۲۰۰۵

به گزارش خبرگزاران دانشجويان ايران (ايسنا) به نقل از خبرگزاران آسوشيتدپرس، نشستهاي رهبران عراقي براي از سرگيري مذاکرات دربارهي تدوين قانون اساسي از امروز (چهارشنبه) مجدداً آغاز مي‌شود تا در ضرب‌الاجل تعيين شده‌ي جديد، 22 اوت (31 مرداد)، کار تدوين آن به پايان برسد. رهبران عراقي ابراز اطمينان کرده‌اند که بر سر مسائلي مورد اختلاف از جمله خواسته‌ي کردها براي حکومت مستقل و هم‌چنين نقش اسلام به توافق مي‌رسند.

اگر در ضرب‌الاجل تعيين شده‌ي جديد عراقي‌ها به توافق نرسند، براساس قانون اساسي موقت پارلمان منحل خواهد شد. گروه‌هاي مختلف اطلاعات متناقضي دربارهي اين که چه موضوعاتي حل خواهند شد، ارايه داده‌اند.

شييعان مي‌گويند، نقش اسلام و خودمختاري کردها از جمله مسائلي حل شده است.

جلال طالباني، رييس جمهور کرد عراق گفته است، مساله‌ي اسلام حل شده است و در قانون اساسي مشکلي در اين زمينه جود ندارد.

ابراهيم جعفري، نخست وزير شيعه‌ي عراق اظهار داشت: فدراليسم، قانون انتخابات و فرمول توزيع درآمد حاصل از نفت و ديگر منابع طبيعي حل شده است.

محمد عابد ربو، مذاکره کننده‌ي سني‌ها نيز بيان داشت: مهمترين موضوع فدراليسم است.

طالباني تاکيد کرده است که کردها خواهان خودمختاري هستند؛ اما صحبت از جداسدن از عراق را رد کرده است.

وي افزود: شايعاتي منفي بر جدائي کردها وجود دارد؛ اما کردها خواهان وحدت هستند.

طالباني پيش بيني کرد که کار تدوين قانون اساسي تا قبل از ضرب‌الاجل تعيين شده پايان يابد.

ملا بختيار، يکي از اعضاي برجسته‌ي حزب دموکراتيک کردستان خاطر نشان کرد: سياستمداران کرد هيچ تمایلي براي کسب استقلال ندارند؛ اما به خودمختاري نياز داريم تا دربارهي مشکلات آينده تصميم‌گيري کنيم.

وي بيان داشت: ما کسي را متعجب نکرده و يا خواسته‌ي فوري ارايه نداديم، اين شييعان هستند که چنين کاري را انجام داده‌اند. شييعان به دنبال آن هستند که موقعيت ويژه‌يي براي روحانيونشان کسب کنند.

بختيار گفت: چنين موقعيت ويژه‌يي خطرناک خواهد بود؛ زيرا هر فرقه‌يي دستورات مذهبي را از روحانيون خودش خواستار است و اين بدان معني است که هيچ قانوني از سوي قانون اساسي وجود نخواهد داشت.

ابراهيم جعفري گفته است، اکثر اختلافات بر سر جزئيات است و ابراز اطمينان کرد که قانون اساسي عراق طی يك هفته تدوين خواهد شد.

وي تصريح کرد: اميدوارم که به يك تمديد ديگر نياز نداشته باشيم و ان شاءالله در زمان مقرر کار تدوين آن به پايان برسد.

از سوي ديگر ارتش آمريکا اعلام کرد، سه سرباز آمريکايي در جريان يك درگيري در جنوب بغداد کشته شده‌اند. حداقل 15 عراقي نيز طی درگيري‌هاي روز سه‌شنبه در بغداد و مرکز عراق کشته شدند.

اعضاي برخي از سازمانهاي ويژه‌ي زنان در عراق با تحصن در مقر مجمع ملي اين کشور خواهان تضمين حقوق زنان در قانون اساسي جديد عراق شدند.

چهارشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۷ اوت ۲۰۰۵

به گزارش خبرگزاران دانشجويان ايران (ايسنا) به نقل از روزنامه‌ي البيان - چاپ امارات متحده عربي - تعدادي از روسا و اعضاي احزاب و سازمانهاي ويژه‌ي زنان عراق با تجمع اعتراض آميز در مقابل مجمع ملي عراق، خواهان ديدار با اعضاي اين مجمع شدند.

اين افراد خواهان تضمين حقوق زنان در تدوين قانون اساسي عراق شدند.

تساوي حقوق زن و مرد، توجه به حقوق زنان با توجه به گوناگوني ادیان و مذاهب در عراق و توجه

بيشتر به سازمانهاي فعال ويژه‌ي زنان از جمله خواسته‌هاي معترضان بود.

زکيه خليفه، يکي از فعالان زن عراقي تاکيد کرد: در صورت عدم تاييد حقوقمان در قانون اساسي، هرگز به اين قانون راي مثبت نخواهيم داد.

هنا ادوارد، رییس یکی از سازمان‌های زنان در عراق نیز اعلام کرد: دیدار ما با اعضای مجمع ملی عراق به معنای پایان ماجرا نیست، بلکه ما تا زمانی که عملاً حقوق خود را دریافت نکنیم، از اعتراض دست نخواهیم کشید.

تعداد دیگری از زنان عراقی نیز با سردادن شعار و در دست داشتن پلاکاردهایی تا پایان جلسه مجمع ملی در این محل حضور داشتند و اعتراض خود را اعلام کردند. در همین حال اعضای مجمع ملی از دیدار با تحصن کنندگان خودداری کردند و حاجم الحسینی، رییس مجمع ملی عراق نیز مانع پوشش خبری صحنه‌های این تحسن از سوی رسانه‌ها شد.

نیروهای چندملیتی از کشته شدن چهار سرباز آمریکایی در دو حادثه‌ی جداگانه در عراق خبر دادند.

چهارشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۷ اوت ۲۰۰۵

به گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) به نقل از خبرگزاری کویت، نیروهای چندملیتی در عراق با صدور بیانیه‌ای اعلام کردند: بر اثر انفجار یک بمب در جنوب غرب بغداد، یک سرباز آمریکایی کشته شد. بر اساس این گزارش، همچنین سه سرباز آمریکایی نیز بر اثر منحرف شدن خودروی حامل آنها و افتادن آن در یک گودال آب کشته شدند.

به این ترتیب تعداد سربازان آمریکایی که از مارس ۲۰۰۳ در عراق کشته شدند به ۱۸۵۵ تن رسید. یک مقام پلیس عراق نیز اعلام کرد: گشتی حامل نیروهای عراقی در مسیر بین کرکوک و الحویجه در شمال عراق از سوی شبه نظامیان مورد هدف قرار گرفت که بر اثر این حادثه شش سرباز عراقی کشته شدند.

منابع پزشکی بغداد نیز اعلام کردند: تعداد کشته شدگان سه انفجار امروز بغداد به ۷۵ تن رسیده و آمار مجروحان نیز ۹۵ تن گزارش شده است.

وزارت بهداشت عراق نیز اعلام کرد: به دلیل وخیم بودن وضعیت مجروحان و خسارت‌های بالای این حادثه بر اثر متلاشی شدن اجساد، نمی‌توان آمار قطعی و نهایی حادثه دیدگان را اعلام کرد. منابع پزشکی عراق تأکید کرد: ۲۰ زن نیز در آمار کشته شدگان حادثه‌ی امروز عراق به چشم می‌خورد.

جنگ دستور در عراق

صالح نیکبخت- شرق:

سه شنبه ۲۵ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۶ اوت ۲۰۰۵

امروز کمتر رسانه عمومی در جهان یافت می‌شود که روزانه بخشی از اخبار و یا مطالب خود را به مسائل عراق اختصاص ندهد. بیشتر این اخبار و مطالب به تروریسم جاری در عراق اختصاص دارد که از جانب دو گروه مشخص بر علیه دولت منتخب مردم عراق و ارگان‌های حکومتی آن مانند ارتش و پلیس نوپای عراق و نیروهای ائتلاف چندین کشور است که در مارس ۲۰۰۳ در کمترین زمان پیش بینی شده رژیم ترور و اختناق ۲۵ ساله بعثی‌های حاکم بر این کشور را سرنگون کرده و ملت عراق به ویژه کردها و شیعیان را از شر این حکومت رهایی بخشیدند. این دو گروه که پس از انتخابات ژانویه ۲۰۰۵ عراق و انتخاب ابراهیم الجعفری به عنوان نخست وزیر مورد حمایت ائتلاف شیعیان و کردهای عراق تحركات خود را افزایش داده اند عبارتند از:

۱- بقایای رژیم بعثی سابق عراق که با اختفای زرادخانه بزرگی از سلاح‌ها و مهمات رژیم سرنگون شده عراق به جنگ پارتیزانی شهری با نیروهای رژیم جدید عراق و نیروهای ائتلاف به رهبری آمریکا دست زده اند و ظاهراً از بقایای سران رژیم بعثی عراق از جمله عزت ابراهیم الدوری مرد شماره دو و مقامات سران درجه دو این رژیم که هنوز دستگیر نشده اند دستور ادامه جنگ و نحوه انتخاب اهداف برای حمله را دریافت می‌کنند.

۲- گروه دوم جنگجویان، افراد سازمان‌های تروریستی هستند که داعیه دفاع از دین و کیان اسلامی را دارند و به رغم نام‌های متعددی چون انصار الاسلام، انصارالسنه، الجهاد، جیش السنه و... که برای خود برگزیده اند همگی شاخک‌های سازمان تروریستی جهانی القاعده هستند که رهبری آن را اسامه بن لادن شاهزاده سعودی تبار و یک پزشک مصری به نام ایمن الظواهری به عهده دارند و اگرچه فارغ التحصیل مدارس دینی نیستند و به قول علمای دین در مدارس نوین «علوم جدید» را خوانده اند ولی هر دو از کسانی هستند که آبشخور تفکرات آنها از آموزه‌هایی است که دور از چشم دولت عربستان سعودی و شیخ بن باز مفتی این کشور در مساجد نجد و حجاز فرا گرفته و در حلقه درس علمای سلفی قرار می‌گیرند. این دو خارج از گروه مبلغان دینی هستند که تحت عنوان «مؤتمر العالمی الاسلامی» در تمام جهان به ترویج دین به روایت علمای رسمی سعودی می‌پردازند. هرچند نوعاً فعالیت این دو گروه با هم تفاوت‌هایی دارد ولی اقدامات هر دو عمده‌تاً تروریستی است و قربانیان آنها افراد بی‌گناه و زنان و کودکان عراقی و یا افرادی هستند که به دلیل بیکاری جهت استخدام به مراجع گزینش به عنوان پلیس یا کادر ارتش نوپای عراق مراجعه می‌کنند. ولی آنچه در اهداف هر دو مشترک است این است که هر دو گروه دستور جنگ را از مراکز هدایت کننده داخل و خارج از عراق می‌گیرند و هر دو گروه دارای تشکیلات وسیع در خارج از عراق در جهان عرب و کشورهای اسلامی هستند. با توجه به اینکه حزب بعث یک حزب پان عربیست و در اکثر کشورهای عرب فعالیت علنی و غیرعلنی دارد و در سوریه یگانه حزب حاکم است و در یمن و تونس و موریتانی و اردن دارای تشکیلات وسیعی است نمی‌توانیم بگویم گروه اول فعالیت خود را فقط از داخل عراق هدایت و سازماندهی می‌کند. داستان

القاعده و اسامه بن لادن و امیر منصوب او زرقاوی نیز روشن است. آنها به این اقدامات دست می زنند تا به زعم خود بلاد «راقدین» را از وجود «کفار» و «اشغالگران» پاک کنند. آنچه در ماه های اخیر و بعد از انتخابات مورد توجه است این است که هر اندازه اقدامات آنها فزونی یابد عملکرد آنها به ویژه در کشتار مردم بی گناه و به کار گرفتن ترفندهای تروریستی برای راه انداختن جنگ قومی و مذهبی بین کرد و عرب و شیعه و سنی بیشتر مورد تنفر مردم عراق قرار می گیرد. شاکله دولت ابراهیم الجعفری و وزیران کابینه او طوری است که تاکنون نتوانسته است حداقل اعمال تروریستی آنان را در حدی که در دوره نخست وزیر قبلی بود و با همکاری معاون امور امنیتی خود اقدام می کرد متوقف کند. به رغم اینکه این جنگ دستوری در عراق ادامه دارد و حالت گسترش یافته هم پیدا کرده است و نمایندگان مجلس عراق دولت جدید را ناکارآمد معرفی می کنند، اما این جنگ این ویژگی خاص را دارد که اعمال تروریستی این گروه محدود به مثلث سنی نشین موصل تکریت - بغداد یعنی ایالات غرب و شمال غرب عراق است و هر از چندگاهی برای ابراز وجود در استان های مرکزی و جنوبی عراق به منظور روشن کردن جنگ مذهبی حمله ای می کنند و گروهی از مردم بی گناه را در مسجدی و یا حسینیه ای به شهادت می رسانند تروریست ها گاهی در بعضی از شهرهای کردستان هم به عنوان یک اقلیم فدرال دست به اعمال تروریستی و کشتار مردم غیرنظامی و بی گناه می زنند. اما به رغم این اقدامات تروریستی که از مسائل مهم و دغدغه های مردم است ولی با توجه به محدودبودن مناطق ناامن و عدم گسترش درگیری در مناطق و سکونت شیعیان و کردها که روی هم رفته ۷۵ درصد جمعیت عراق (۲۰ درصد + ۵۵ درصد) را در برمی گیرد مردم به کنترل اوضاع و ایجاد آرامش در کشور خوش بین هستند و امکان دستگیری فرماندهان اصلی و دستوردهندگان جنگ و ترور وجود دارد.

• جنگ دستور یا جنگ قانون اساسی

اما همزمان با جنگ دستوری شاخک های القاعده و بعضی ها علیه نیروهای دولتی و ائتلاف عملی این دو با هم و ادامه جنگ به صورت علنی، در عراق جنگی دیگر نیز در جریان است که آن را جنگ دستور (دستور ضم دال در زبان عرب به معنی قانون اساسی است) می نامند. در این جنگ ترور و خونریزی و خسارات مادی بالفعل وجود ندارد و می توان آن را «جنگ سفید» نامید ولی ویژگی عمده این جنگ این است که برخلاف جنگ دستوری القاعده و بعضی ها که محدود به مناطق خاصی است جنگ دستور همه عراق را در بر گرفته و بر نگرانی های مردم عراق اعم از کرد و عرب و ترکمن و کلدانی و آشوری و شیعه و سنی، شیک و ایزدی و بالاخره مذهبی و سکولار افزوده است. اکنون برای هر شهروند عراقی از هر ملت و قوم و قبیله و یا هر مذهب و عقیده ای محقق شده است که قانون اساسی عراق سرنوشت او را لاقول در یک دهه آینده مشخص می کند و اگر حقوق آنان امروز در این قانون در نظر گرفته نشود با توجه به تنوع قومی مردم عراق و اختلاف های ملی و دینی و مذهبی نباید انتظار داشته باشند بعداً حق آنها با وساطت و ریش سفیدی و با دستور و فتوا محقق شود. از طرف دیگر برای مردم عراق محرز شده است هرچه می خواهند باید در این قانون مسجل و نهادینه شود و نباید به قول و قرارهای سیاسی و وعده و وعید احزاب و گروه ها دل بست که در عرصه سیاست تخلف و پشت پا زدن به معاهدات و قرارها رواج دارد و مردم هم در محاورات، سیاست را بی پدر و مادر نامیده اند. به رغم اینکه همه مردم عراق در عرصه این جنگ دستوری (جنگ تدوین قانون اساسی) ذینفع و دخیل هستند ولی در حال حاضر آرایش نیرو در میدان نبرد سه گروه عمده سرنوشت این مبارزه فکری و سیاسی سخت و پنهان را تعیین می کنند: کردها، سنی ها، شیعیان. چون هر سه گروه مزبور به حفظ حقوق اقلیت های ترکمن و آشوری و کلدانی عراق تاکید می کنند ظاهراً حتی اگر در عرصه رقابت و چشم همچشمی هم باشد باید قبول کنیم حفظ حقوق این دو اقلیت ترکمن ها و مسیحیان آشوری و کلدانی مفروض است و در این مورد نگرانی وجود ندارد. به ویژه اینکه نخستین رئیس دولت عرب منتخب اکثریت نمایندگان مجلس عراق قبل از سفر به کشورهای عربی هم نژاد و همجوار و کشور شیعه- هم مذهب- ایران راهی ترکیه شد؛ سفری که بعد از آن مواضع او نسبت به ائتلاف با کردها و حل مسئله کرکوک که ترک ها حساسیت خاصی نسبت به آن دارند تغییر کرد. او در این سفر اطمینان خاطر دولت ترکیه را بر حفظ حقوق ترکمانان که عمدتاً مقیم شهر نفت خیز کرکوک هستند جلب کرد. ترکمانان عراق اقلیتی کم عده هستند ولی از لحاظ توان و حمایت مستمر ترکیه که از حد مداخله در امور عراق هم گذشته است چیزی کم نمی آورند. مسیحیان آشوری و کلدانی و تعداد اندک آرامنه مقیم عراق هم به لحاظ حضور نیروهای ائتلاف غربی عمدتاً مسیحی و هم به لحاظ حمایتی که کردها همواره از آنان به عمل آورده اند و روابط دیرینه مسیحیان با جنبش ملی کرد (هر دو جناح قدرتمند کرد در شمال) آسوده خاطر هستند. تنها دو اقلیت کرد نژاد به نام ایزدی ها (که به ناحق آنان را یزیدی می نامند) و شیک های شیعه مذهب که جمعاً حدود یک میلیون نفر جمعیت دارند و عمدتاً در ایالات دهوک و موصل اقامت دارند اکنون در معرض خطر هستند. بیم آن می رود همچون دوره صدام این دو اقلیت فراموش شده بمانند. شیک ها که عمدتاً در موصل و شهرک ها و روستاهای اطراف آن سکونت دارند در معرض تحلیل نژادی و مذهبی هستند. مبلغان عرب سنی مذهب در موصل و بغداد و تکریت برای افزایش عده خود در انتخابات آینده و همه پرسسی قانون اساسی در مورد انکار مذهب آنها و وادار کردن آنان به ترک مذهبشان فعالیت می کنند و عرب های جنوب عراق هم می کوشند علقه نژادی آنها با کردها را تضعیف کرده و چون یک کلنی هم کیش در مناطق عمدتاً سنی نشین شمال و شمال غرب کشور برای آنان حساب باز کنند. خارج از این یارگیری و توسعه نفوذ صاحبان عقاید و سلیق مختلف و کوشش برای منعکس کردن خود در قانون اساسی جنگ تدوین قانون اساسی به این موارد نه چندان

پراهمیت محدود نیست. دامنه جنگ در این مورد بسیار وسیع تر از اینها است و به علت محذورتها و تعارفات ملی و بین‌المللی کمتر گروهی حاضر می‌شود. مشت خود را باز کند و همه ورق‌های خود را در موافقت یا مخالفت با مسئله‌ای مثلاً فدرالیسم یا قرارداد اسلام به عنوان دین رسمی کشور و... رو کند. هم‌اکنون کردها، سنی‌ها و شیعیان در حداقل ۱۸ مورد از مسائل اختلاف نظر دارند که بعضی مهم و استراتژیک است و بعضی دیگر عمده هستند و تعدادی هم در حاشیه قرار گرفته‌اند و اگر به آن توجه نشود در متن قرار می‌گیرد. پیش از اینکه به این موارد اختلاف بپردازیم لازم است به یک نکته عمده اشاره کنیم و آن اینکه در حال حاضر قانونی به نام قانون اداره موقت عراق به عنوان قانون اساسی موقت اجرا می‌شود که در ماه مارس سال ۲۰۰۴ به تصویب شورای حکومتی و «پل برمر» حاکم آمریکایی وقت عراق رسیده است. با توجه به اینکه مقامات مهم فعلی کشور این قانون را امضا کرده و التزام خود را به آن اعلام کرده‌اند و این قانون تا حدود زیادی حقوق اساسی ملت را رعایت کرده و بر مفاهیم حفظ و رعایت حقوق بشر، حقوق زنان و کودکان و آزادی‌های سیاسی و پایبندی به اعلامیه جهانی بشر و معاهدات بین‌المللی تأکید کرده و نظام سیاسی کشور را فدرالی و مرکب از دو ملت اصلی عرب و کرد با حفظ حقوق سایر اقلیت‌ها تعیین کرده است. انتظار عمومی کردها، آشوریان و کلدانیان، ترکمانان و اعراب سنی و شیعه غیرمرتبط با احزاب و سازمان‌هایی که ایدئولوژی مذهبی دارند بر این بوده که قانون اساسی آینده عراق که هم‌اکنون در حال تدوین است بر مبنای همین قانون تدوین شود و نه تنها از این حقوق مکتسب و امضا شده عدول یا تبری نشود بلکه موارد احتمال و ابهام آن برطرف شده و بر توسعه دموکراسی و حفظ حقوق مردم افزوده شود. اما این قانون هم از لحاظ اعراب سنی که با اقلیتی ۲۰ درصد مدت ۸۱ سال بر عراق حکومت کرده‌اند و دولت‌های برآمده از این اقلیت از هیچ ظلم و ستمی نسبت به اقلیت کرد به علت عرب نبودن و اکثریت شیعه این کشور به علت سنی نبودن دریغ نکرده بودند و با همان نسبت بر اقلیت‌های غیرعرب ترکمان و غیرمسلمان آشوری و کلدانی فشار مضاعف وارد کردند، مورد انکار قرار گرفته است و با نظام فدرالی پذیرفته شده در قانون اداره موقت از طرف جمعی از دولت‌مردان شیعه هم که اکنون با ائتلاف با کردها دولت را در دست دارند مورد مخالفت قرار گرفته است. شیعیان می‌توانند به هنگام قانونگذاری با توجه به اکثریتی که قطعاً در مجلس خواهند داشت به استناد قول معصوم (اٹمه) وضع قانون بکنند و یا به استناد قول معصوم (ع) قانونی را غیراسلامی اعلام نمایند. این امر با نظر گروه نمایندگان احزاب اسلامی سنی در مجلس عراق و کمیسیون تدوین قانون اساسی نیز مخالفت دارد. جبهه جنگ دستور در این زمینه چنان وسیع است که فعالان مدنی و سیاسی هم در بغداد پایتخت عراق و هم در اربیل پایتخت اقلیم کردستان از پای ننشسته و هر روز گروهی از اقشار مختلف مردم که تصور می‌کنند حقوقشان ضایع می‌شود به روسای پارلمان‌های عراق و کردستان و طالبانی متوسل می‌شوند و خواهان اقرار به تساوی حقوق خود با مردان و نهادینه شدن آن می‌شوند. گروهی از زنان کرد عراقی در ملاقاتی که با عدنان مفتی رئیس پارلمان کردستان عراق به عمل آوردند هنگامی که عدنان مفتی به آنان قول داد حقوق شما در قانون رعایت می‌شود اعلام کردند ما می‌خواهیم حقوقمان تنها در قانون اساسی رعایت نشود، بلکه در برابر قانون هم حق ما رعایت شود که اشاره آنان به قانون ۱۳۷ عراق بود که قبلاً لغو شده بود ولی مجدداً احیا شده است و حقوق زنان را نادیده می‌گیرد. به هر حال زنان عراقی خواهان آن هستند که در قانون اساسی عراق اصلی گنجانده شود که دولت عراق همیشه پایبند به معاهدات و مقررات بین‌المللی حامی حقوق زنان باشد و هرگونه به کارگیری زور و تحقیر علیه زنان را منع کند. قطعاً این امر از حمایت فراکسیون کردها و نیز فراکسیون عراقیه ایاد علاوی و گروهی از نمایندگان فراکسیون عراق متحد برخوردار خواهد بود. به هر صورت جنگ دستور (جنگ قانون اساسی) در این جبهه تنها محدود به این موارد نیست، کودکان و نوجوانان هم در بغداد و شهرهای مرکز و جنوب و هم در اربیل و سلیمانیه با در دست داشتن شاخه‌های گل به محل پارلمان کردستان و مراکز دیگر در بغداد مراجعه کرده و خواهان حفظ حقوق اطفال، تساوی حقوق پدران و مادران شده‌اند. این امر صرف نظر از اینکه نشان می‌دهد نیروهای درگیر در این جبهه از همه نیروهای فعال و تاثیرگذار در نتیجه جنگ تدوین قانون اساسی استفاده کرده و مواضع خود را تحکیم می‌بخشند، بلکه این نکته را روشن می‌کند، راه تصویب قانون اساسی از طریق کمیته‌ای که به این منظور انتخاب شده دراز است به همین جهت هنگامی که در (کمیته) تدوین قانون اساسی عراق اختلافات فراکسیون‌های سه‌گانه (کردان، سنیان و شیعیان) بالا گرفت و رئیس جمهور بهتر آن دید به جای انتظار حل مسئله از جدال نمایندگان فراکسیون‌ها، روسای احزاب را به بغداد دعوت نماید.

مهلت تهیه قانون اساسی عراق يك هفته تمدید شد

چهارشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۷ اوت ۲۰۰۵

شرق: درحالی که تنها دقایقی به پایان مهلت قانونی برای تأیید قانون اساسی تازه عراق باقی مانده بود پارلمان این کشور به تمدید مهلت تصویب آن برای یک هفته دیگر رای داده است. مجمع ملی عراق طی این رای‌گیری به نمایندگان گروه‌های شیعه، سنی و کرد فرصت داد پیرامون قانون اساسی تازه به توافق برسند. در طول روز دوشنبه مذاکرات فشرده میان نمایندگان سه گروه ادامه داشت. رئیس مجمع ملی عراق گفت: تلاش‌های زیادی صورت گرفته است تا راه حلی برای راضی کردن همه طرف‌ها یافته شود و مذاکره‌کنندگان خواستار تهیه سندی بوده‌اند که به گفته وی نسل‌اندز نسل به مردم عراق خدمت کرده و وحدت کشور را حفظ کند. وی به نمایندگان پارلمان گفت که مذاکره‌کنندگان در مورد

بسیاری از مسائل به توافق رسیده اند، اما هنوز بر سر سند نهایی توافق نشده است. یکی از موانع عمده در این راه، درخواست کردها مبنی بر ایجاد يك ساختار فدرالی برای این کشور است امری که سیاستمداران سنی با آن مخالفند. نقش روحانیون مسلمان و جایگاه اسلام در قانونگذاری از دیگر مسائل مورد اختلاف بوده است.

• موضع اهل تسنن

درست ۲۰ دقیقه پیش از پایان ضرب الاجل نیمه شب دوشنبه برای عرضه قانون اساسی تازه قانونگذاران به حد نصاب لازم شامل اکثریت سه چهارمی برای تمديد آن دست یافتند. حاکم الحسنى سخنگوی پارلمان در جریان سخنرانی در مجمع ملی گفت: «ما به رغم همه تلاش ها قادر به یافتن راه حلی که همه را راضی کند نبودیم.» با این حال اظهار امیدواری می شود که در روزهای آینده توافقی در این زمینه حاصل شود. زلمای خلیل زاد سفیر آمریکا در عراق گفت: «توافقات عمده و مهمی حاصل شده است، اما برای نهایی کردن آن يك هفته وقت لازم است.» متن قانون اساسی باید ابتدا از سوی مجمع ملی تصویب شده و سپس در ماه اکتبر به همه پرسى ملی گذاشته شود. برهم صالح وزیر کرد به شبکه تلویزیونی «العربیة» گفت که اگر بر سر پیش نویس قانون اساسی توافق نشود در آن صورت مجمع ملی باید منحل شده و انتخابات تازه برگزار شود. مشکل اصلی فاصله بین سنی ها و دو گروه دیگر است. کردها و شیعه ها موفق شده اند از اختلافات خود بکاهند و از آنجا که این دو گروه در جمع در پارلمان اکثریت دارند می توانند از لحاظ تئوری پیش نویس يك قانون اساسی را که سنی ها با آن مخالف هستند تهیه کنند. دیروز موفق الربیعی مشاور امنیت ملی عراق گفت: مقامات عراقی درباره اصل فدرالیسم اتفاق نظر دارند و تنها درباره جزئیات و زمان و مکان اجرای آن با هم اختلاف نظر دارند. این وجود اگر رهبران شیعه و کرد نتوانند نظر اهل تسنن را جلب کنند دوباره آنها از روند سیاسی دور خواهند شد. صالح مطلق از اعضای سنی هیات تهیه پیش نویس قانون اساسی، پیش از نشست پارلمان گفت که سنی ها هر پیش نویسی را که شامل پیشنهادهایی برای تشکیل يك نظام فدرال در عراق باشد رد خواهند کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه وی گفت: سنی ها به سایر طرف ها گفته اند که بحث درباره مسئله فدرالیسم باید به پارلمان بعدی واگذار شود. آقای مطلق گفت: «ما يك نظام فدرال در قانون اساسی را قبول نمی کنیم. این خط قرمزی برای ما است چرا که به وحدت عراق مربوط می شود و در مورد آن با کسی چانه نمی زنیم.»

• بحث فدرالیسم

بنا به گزارش ها اعضای کرد و شیعه پارلمان درخواست هایشان برای فدرال یا اسلامی نامیدن عراق را کنار گذاشته اند و توافق کرده اند نام رسمی کشور «جمهوری عراق» باشد. اما هرگونه تمرکززدایی قدرت، و رای خودمختاری موجود برای کردها، همچنان مسئله ای جنجال آفرین است. مسلمانان سنی از درخواست عبدالعزیز حکیم سیاستمدار ارشد شیعه، برای ایجاد منطقه ای خودگردان در منطقه نفت خیز جنوب عراق به خشم آمده اند. وزیر نفت عراق قول داده است که قانون اساسی تازه توزیع عادلانه درآمدهای کلان نفتی را تضمین خواهد کرد. همزمان تجمعاتی در شهرهای کردنشین و شهر نفتی کرکوک برگزار شده است که هدف آن فشار کردها برای پیشبرد تقاضاهایشان برای خودگردانی است. در پی عدم توافق سران عراقی در تهیه پیش نویس قانون اساسی جدید این کشور پیش از پایان ضرب الاجل تعیین شده ابراهیم جعفری اظهار داشت: ما در مباحثات کلیدی نباید شتاب زده عمل کنیم و قانون اساسی نباید ناقص ارائه شود. ابراهیم جعفری نخست وزیر عراق پس از پایان جلسه پارلمانی که کمتر از ۱۵ دقیقه به طول انجامید اظهار داشت: ما به تکمیل هرچه سریع تر قانون اساسی علاقه مند هستیم اما تکمیل این منشور باید با بررسی کلیه جوانب صورت گیرد. از سوی دیگر لیث کبه سخنگوی دولت جعفری گفت: عراقی ها توانایی غلبه بر موانع را دارند زیرا آنها در هنر مصالحه استاد هستند. اما عدنان پاچه چی عدم دقت در تدوین قانون اساسی را باعث بروز جنگ و درگیری در عراق توصیف کرد. عدنان پاچه چی رئیس حزب دموکرات های مستقل عراق در گفت و گو با روزنامه الحیات- چاپ لندن- تاکید کرد: در متن قانون اساسی که هم اکنون موضوع مورد بحث رهبران احزاب سیاسی عراق شده به صورت آشکار و واضح اختیارات دولت مرکزی مشخص نشده و این امر در آینده ای نزدیک به بروز درگیری و برخورد در بین گروه های عراقی منجر خواهد شد. وی افزود: دلیل این امر نیز برداشت های متفاوتی است که افراد از مفهوم قانون خواهند داشت. پاچه چی همچنین تاکید کرد: دستاوردها و تجربه های نظام فدرالی در جهان صلاحیت ها و اختیارات دولت مرکزی را در خصوص مسائلی همچون ارتش، روابط و سیاست خارجی، بانک مرکزی، گمرک، گذرنامه و نظارت بر ثروت های ملی و توزیع آنها به شکلی واضح و آشکار مشخص کرده ولی در متن قانون اساسی عراق این اختیارات به وضوح معین نشده است.

• ستایش بوش از رهبران سیاسی عراق

در همین رابطه رئیس جمهور آمریکا گروه های سیاسی عراق را به خاطر پیشرفت های اساسی به سوی تهیه يك قانون اساسی تازه ستود. جورج بوش تلاش های گروه های شیعه، کرد و سنی را به رغم ناتوانی آنها در تدوین سند قانون اساسی در مهلت تعیین شده تا نیمه شب دوشنبه «قهرمانانه» توصیف کرد. به گزارش خبرگزاری رویترز از واشینگتن جورج بوش روز دوشنبه در بیانیه ای خطاب به اعضای کمیته تدوین قانون اساسی عراق گفت: «تلاش های شما قدردانی از دموکراسی و بهترین مثال جهت امکان حل مشکلات سخت به طور مسالمت آمیز و از راه گفت و گو و مذاکره و یافتن راه حل های میانه است.» از سوی دیگر کاندولیزا رایس وزیر امور خارجه آمریکا نیز پیش بینی کرد عراقی ها

در مهلت جدید پیش نویس قانون اساسی را تکمیل کنند. رایس به خبرنگاران گفت: «عراقی ها به دستاوردهای زیادی دست یافتند و گام بلندی به سمت تکمیل قانون اساسی خود برداشتند.» وی افزود: «ما اطمینان داریم که آنها این روند را تکمیل خواهند کرد و به حرکت خود به سوی انتخابات برای تشکیل دولت دائم تا پایان سال جاری ادامه خواهند داد.» با این وصف راجر هاردی تحلیلگر بی بی سی موقعیت آمریکا در عراق را دشوار توصیف کرد و نوشت: نظرسنجی ها در آمریکا از نومییدی شدید نسبت به آینده عراق حکایت می کند و دولت آمریکا واقف است که تنها پیشرفت های سیاسی ملموس می تواند نقش آمریکا در عراق را با ارزش نشان دهد و کاهش نیروهای آمریکایی در این کشور را امکان پذیر سازد. روزنامه واشینگتن پست به نقل از مقامات آمریکایی می نویسد که سیاستمداران آمریکایی انتظارات خود در ارتباط با عراق را کاهش داده اند و اکنون اذعان می دارند که هدف رسیدن يك عراق پیشرو و مبتنی بر دموکراسی هدفی بلند پروازانه بوده است. با گذشت زمان آمریکایی ها متوجه این واقعیت می شوند که آنها تاثیر سرنگون کردن يك رژیم خودکامه و ستمگر در جامعه ای که دچار تفرقه قومی، مذهبی و قبیله ای است را دست کم گرفته بودند. این اختلافات اکنون پس از تغییر رژیم به وضوح مشهود است و همین عوامل است که مانع توافق بر سر نوع حکومت در عراق پس از صدام حسین می شود. صدام حسین توانسته بود با توسل به سرکوب گری و زور ملت را متحد و یکپارچه نگاه دارد. اما اکنون این اتحاد و یکپارچگی به خطر افتاد است.»

• تحولات امنیتی

دیروز يك منبع وزارت کشور عراق اعلام کرد نیروهای آمریکایی روز سه شنبه در «بغداد» به يك گروه از کارگران عراقی که آنها را با افراد مسلح اشتباه گرفته بودند، شلیک کردند که در این حادثه ۲۶ کارگر مجروح شدند. خبرگزاری فرانسه از «بغداد» به نقل از این منبع گزارش داد در يك حادثه دیگر دو پلیس عراقی بر اثر شلیک افراد مسلح به يك مرکز دفاع غیرنظامی در محله «کانال» واقع در شرق بغداد کشته و چهار تن دیگر مجروح شدند. در يك خبر دیگر صدها تن از مردم کردستان عراق با تجمعی اعتراض آمیز در مقابل ساختمان شورای ملی کردستان در اربیل خواهان پیوستن مناطق کرد به منطقه خودمختار کردستان عراق شدند. به گزارش روزنامه البیان- چاپ امارات متحده عربی- تظاهرکنندگان با دست داشتن پلاکاردهایی خواهان تثبیت حقوقشان در قانون اساسی جدید عراق شدند.

مخالفت عرب های سنی با فدرالیسم شیعیان و نقش مرجعیت دینی در تدوین قانون اساسی

سه شنبه 25 مرداد ۱۳۸۴ - 16 اوت ۲۰۰۵

اقلیت عرب های سنی عراق با فدرالیسم بویژه برای اکثریت شیعیان و نقش مرجعیت دینی (شیعه) در تدوین قانون اساسی دائمی عراق و موضوع پاکسازی یعنی ها مخالف هستند. به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از خبرگزاری کویت، صالح المطلک مسئول شورای گفتگو(عرب های سنی) با بیان این مطلب گفت: اگر هیچ راهی برای حل اختلافات مربوط به پیش نویس قانون اساسی پیدا نشود، مجمع ملی باید منحل گردد. این شخصیت عرب سنی افزود: تصمیم به تمدید مهلت تدوین قانون اساسی به دلیل پیدا نشدن راه هایی برای برطرف شدن موانع موجود گرفته شد. وی با ابراز امیدواری نسبت به حل مسائل مورد اختلاف در لحنی هشدارآمیز گفت: اگر عرب های سنی مشارکت واقعی در حل همه مسائل مورد بررسی نداشته باشند، حل اختلافات مربوط به تدوین پیش نویس قانون اساسی و در نتیجه تدوین آن امکان نخواهد داشت. وی بار دیگر بر مخالفت اقلیت عرب های سنی با فدرالیسم، رابطه مرجعیت دینی با قانون اساسی و قانون پاکسازی یعنی ها و تابعیت دوگانه تاکید کرد. المطلک گفت: مشارکت مرجعیت دینی (شیعه) در تدوین قانون اساسی برای عرب های سنی غیر قابل قبول است.

شایان ذکر است مجمع ملی عراق شب گذشته در پی حل نشدن اختلافات مربوط به تدوین پیش نویس قانون اساسی دائمی یک هفته دیگر برای تکمیل این ماموریت تعیین کرد. البته برای تمدید این قانون نمایندگان مجمع ملی تعدیل در قانون اداره عراق در دوران انتقالی را تصویب کردند تا راه برای تمدید مهلت انجام ماموریت تدوین قانون اساسی فراهم شود. بر اساس قانون اداره عراق در دوران انتقالی (قانون اساسی موقت) پیش نویس قانون اساسی دائمی کشور باید حداکثر تا 15 آگوست یعنی فردا دوشنبه تقدیم نمایندگان مجمع ملی شود تا پس از آن همه بررسی مربوط به قانون اساسی 15 اکتبر (23 مهر) و انتخابات سراسری حداکثر تا 15 دسامبر(24 آذر84) برگزار شود.

جدل بر روی مفاد قانون اساسی عراق

سه شنبه 25 مرداد ۱۳۸۴ - 16 اوت ۲۰۰۵

راديو آلمان: سیاستمداران عراقی روز دوشنبه ۱۵ اوت بحث و جدل شدیدی بر سر مفاد قانون اساسی آینده عراق را تجربه کردند. جدل بر سر میزان اختیارات هر يك از مناطق عراق و نقش اسلام در این میان. مهلت پایان این مباحث و اتفاق نظر آخر وقت روز دوشنبه بوده است. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این مهلت يك هفته به تعویق افتاد. محمد جعفری، نخست وزیر عراق این تعویق را عادی خواند و ابراز امیدواری کرد که جناح های سیاسی سرانجام به توافق دست یابند.

مسائلی که کمیسیون تدوین قانون اساسی عراق با آن دست به گریبان است، مسائل جدیدی نیستند. عراق کشوری کثیرالملله و مأواي مذاهب گوناگون است و گنجاندن عادلانه‌ی منافع تمامی این گروه‌ها در يك سند تاریخی کاری بس دشوار. حدود ۶۰ درصد جمعیت کشور را شیعیان تشکیل می‌دهند و حدود ۱۷ درصد مردم عراق تبار کرد دارند و ۲۰ درصد به سنی‌مذهب تعلق دارد. حدود سه درصد نیز به دیگر اقلیت‌های دینی و قومی.

مشکل اینجاست که حاکمیت اکثریت شیعه می‌تواند به کشور خصلت يك جمهوری اسلامی با قوانین شریعت اسلامی ببخشد، و این امر به هیچ‌وجه مورد تأیید دیگر گروه‌ها بویژه آمریکا نیست. از این رو بحث بر سر این است که شریعت اسلام یگانه منشاء قانونگزاری باشد، یا اینکه «یکی از» منابع قانونگزاری. در قوانین اساسی گذشته‌ی این کشور بروشنی آمده که اسلام منبع قوانین کشور است، با این حال عراق در ظاهر خود کشوری سکولار و عرفی بود.

مسئله‌ی دیگر مورد مشاجره ساختار حاکمیت است. کردهای عراق خودمختاری را که طی سال‌های گذشته بدست آورده بودند را تضمین کرده‌اند. ولی تلاش‌هایی که شیعیان بخرج می‌دهند که چنین حق خودمختاری را برای خود در مناطق جنوبی بدست آورند، با مقاومت شدید سنی‌ها روبرو شده‌اند، زیرا که این امر را نشانه‌هایی برای تجزیه‌ی کشور می‌بینند. از آن گذشته سنی‌ها سوءظن دارند که کردها و شیعیان قصد دارند در آینده منابع ثروت ملی نفت را تحت کنترل خود درآورند و از این رهرو سهمی عاید سنی‌ها نگردد.

پرسش دیگر این است که این کشور تا چه اندازه يك کشور "عربی" است. در قوانین گذشته آمده بوده که عراق کشوری عربی است. حال کردها با صفت "عربی" موافق نیستند و می‌خواهند که صفت قومی کشور و دولت بطور مشخص عنوان نگردد. البته این نیز برای کردها مشخص است که عراق جزو جهان عرب محسوب می‌شود و عضو «اتحادیه‌ی عرب» است و اکثریت مردم این کشور خود را عرب می‌دانند.

پرسش مورد مناقشه‌ی آخر اینکه، آیا يك اکثریت دو سومی در سه استان این کشور اجازه خواهند داشت قانون اساسی کشور را لغو کنند، زیرا که در واقع کردها قادر به این کار خواهند بود و شیعیان خواهی‌نخواهی می‌توانند چنین کنند. در این صورت آنگاه قانون اساسی همواره در خطر الغاء قرار خواهد گرفت و پایه‌های يك دولت استوار همواره لغزان خواهند ماند.

يك روز به پایان ضرب‌الاجل تدوین قانون اساسی مانده است" افزایش فشار بر سنی‌های عراق برای پذیرش قانون اساسی

دوشنبه 24 مرداد ۱۳۸۴ - 15 اوت ۲۰۰۵

گروه بین الملل اعتماد: دیپلمات‌های امریکایی و سازمان ملل بر اعراب سنی عراق فشار وارد آورده‌اند تا قانون اساسی جدید این کشور را بپذیرند. این در حالی است که تنها يك روز تا پایان ضرب‌الاجل تدوین پیش نویس قانون اساسی عراق باقی مانده است. خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داد، اما يك مقام ارشد سنی گفت که این گروه هرگز شرایطی را نمی‌پذیرد که به تقسیم کشور منجر شود.

جلال طالبانی، رییس جمهور عراق، پیش بینی کرد که پیش نویس قانون اساسی در مهلت تعیین شده تدوین شود.

وی گفت: مذاکرات حول محور تبدیل سیستم حکومتی عراق به فدرالیسم و همچنین نقش اسلام ادامه دارد.

يك مقام کرد نیز خاطرنشان کرد که پیش نویس قانون با یا بدون تصویب سنی‌ها، به پارلمان ارایه می‌شود.

زلمای خلیل زاد، سفیر امریکا در عراق و اشرف قاضی فرستاده سازمان ملل به این کشور، بطور جداگانه با رهبران سنی دیدار کردند اما نتوانستند آنها را به قبول سیستم فدرال وادار کنند. کمال حمدون، مذاکره کننده سنی‌ها گفت: ما تسلیم نمی‌شویم و به پافشاری بر موضعمان ادامه می‌دهیم. ما فدرالیسم را نمی‌پذیریم و فدرالیسم را نمی‌خواهیم. مطمئن هستیم که فدرالیسم یعنی تقسیم و در شرایط کنونی نمی‌تواند تصویب شود.

سنی‌ها منطقه خودگردان کردستان را در شمال عراق 14 سال است پذیرفته‌اند اما نمی‌خواهند این اتفاق در دیگر نقاط کشورشان تکرار شود.

طالبانی گفت: ما به جلو می‌رویم. طی ساعات باقی مانده دیدارهایی برگزار خواهد شد و انشاءالله فردا کار را به پایان می‌رسانیم.

حمدون نیز گفت: سنی‌ها مجبور نیستند به توافق‌هایی که بین شیعیان و کردها به دست آمده، ملزم باشند. سنی‌ها تحت فشار عراقی‌ها و غیرعراقی‌ها هستند اما این فشارها بر ما تأویری نخواهد داشت.

محمود عثمان از اعضای کرد پارلمان و عضو کمیته تدوین قانون اساسی عراق، خاطرنشان کرد: شیعیان و اکراد به توافق‌هایی دست یافته‌اند و در تلاش هستند تا سنی‌ها نیز به آنها بپیوندند.

وی در عین حال هشدار داد: اگر سنی‌ها این توافق‌ها را نپذیرند، پیش نویس قانون اساسی را به پارلمان ارایه می‌دهیم.

عثمان اظهار داشت: اکراد و شیعیان توافق کرده‌اند که اسلام به عنوان دین رسمی پذیرفته شود اما این مساله همچنان باقی مانده است که اسلام منبع اصلی قانونگذاری باشد یا یکی از منابع قانونگذاری.

قرار است سنی‌ها با اعضای حزب الدعوه (حزب ابراهیم جعفری، نخست وزیر عراق) دیدار کنند و شیعیان هم با کردها دیدار کنند. گفته می‌شود خلیل زاد در هر دوی این دیدارها حضور خواهد داشت. نادم الجابری، از اعضای شیعه کمیته تدوین قانون اساسی عراق، گفت: رهبران موافقت کرده‌اند که دولت‌های منطقه‌ای در مناطق تولیدکننده نفت پنج درصد از درآمد حاصل از فروش نفت را برای خود نگاه دارند و بقیه درآمد به دولت مرکزی داده شود تا آنها را به ترتیب جمعیت بین دیگر مناطق تقسیم کنند.

ابراهیم بحرالعلوم، وزیر نفت عراق نیز گفت: قانون اساسی بسادگی گفته است که منابع طبیعی به همه مردم تعلق دارد و جزئیات توزیع درآمد نفت نیز بعداً مورد بررسی قرار خواهد گرفت. وی افزود: حقیقت این است که نفت عراق برای مردم عراق است.

این در حالی است که خشونت‌ها در عراق همچنان ادامه دارد. ارتش آمریکا با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد: نیروهای آمریکایی و عراقی پس از آنکه هدف حمله شبه نظامیان در موصل قرار گرفتند، یکی از شبه نظامیان را کشته و چهار تن دیگر را زخمی کردند. نیروهای آمریکایی همچنین به تاسیسات شبه نظامیان در شمال عراق حمله کردند که احتمالاً نوع نامشخصی از مواد شیمیایی را تولید می‌کرده است.

تحلیل اوضاع ایران و عراق در رسانه های جمعی

مرور روزنامه های تهران: 26 مرداد

چهارشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۷ اوت ۲۰۰۵

بی بی سی: روزنامه های صبح امروز تهران در عنوان های اصلی خود از حضور تعدادی دانشجوی در اطراف تاسیسات اتمی اصفهان همراه با عکس هایی از آنان خبر داده در حالیکه بحث درباره وزیران پیشنهاد شده و کفایت آن ها همچنان مهم ترین بخش از مطالب روزنامه هاست که همچنین گزارش کرده اند که تغییر در تعطیلات رسمی کشور تبدیل به موضوعی حادی شده است.

شرق در سرمقاله خود با اشاره به این که مدیران فعلی جوانان انقلابی هستند که از پول مردم با تجربه شده اند نام از چند تن از وزیران با سابقه و غیرحزبی برده و از رییس جمهوری جدید خواسته دولت را از این با تجربه ها خالی نکند.

به نوشته سرمقاله **شرق** این افراد را می توان در هر وزارتخانه ای یافت که با پول همین مردم مدیر شده اند و نباید به هر دلیل پول مردم را به آسانی هدر داد.

شرق نظر سخنگوی سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی را درباره کابینه جدید منعکس کرده که گفته است در ابتدا سخن از افراد تندروتری بود اما انتخاب افراد دیگری که دارای رویکردی متعادل تر هستند، نشان می دهد که تحول بنیادینی ایجاد نخواهد شد.

محسن آرمین به نوشته **شرق** تاکید کرده متعادل تر شدن دیدگاه ها چه ناشی از تغییر دیدگاه های احمدی نژاد باشد و چه به دلایل دیگر امر مثبتی است.

سخنگوی سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی گفته است در این کابینه پنج نفر با سابقه مسئولیت موثر در وزارت اطلاعات دوران قبل از خاتمی و پنج نفر با سابقه فعالیت در نهاد های نظامی حضور دارند، وزارتخانه های فرهنگی و سیاسی کابینه از جمله وزارت ارشاد و کشور نیز در اختیار این افراد است. مدیر روزنامه **کیهان** در یادداشتی در پاسخ کسانی که به سابقه نظامی وزیران پیشنهادی اشاره می کنند نوشته در روزهای انقلاب و جنگ همه نظامی بودند و آن ها که نبودند باید توضیح دهند که در کجا بوده اند.

اعتماد در گزارشی نوشته می توان اولین ساعات پس از معرفی کابینه را ساعات شگفت زدگی نامید. به شکلی که همگان از شنیدن نام هایی که شاید بیش از این حتی یک بار نیز آن را نشنیده بودند ابراز شگفتی کردند و حتی این ابراز شگفتی اردوگاه محافظه کاران را نیز در نوردید. اما پس از فروکش کردن آتش بهت و حیرت، چهره های سیاسی به خود آمدند و هر کدام در هر طیف و گروهی عزم خود را جزم کردند تا با کسب اطلاعات کافی کابینه معرفی شده را تقویت کنند و یا آن را مورد نقد قرار دهند.

به نوشته روزنامه **کیهان** در حاشیه جلسه دیروز مجلس آشکار شد که برخی منتقدان در موضع خود تجدید نظر کردند، با این حال تلاش ها برای شناساندن بیشتر وزیران پیشنهادی برای وزارتخانه های تعاون، رفاه، آموزش و پرورش و نفت ادامه دارد اما جزوه ای علیه وزیر پیشنهادی نفت ادعاهایی را مطرح کرده درباره مسائل مالی و روابط وی با مافیای حاکم بر نفت.

کیهان در عین حال از جریان تخریب علیه وزیران پیشنهادی کشور، اطلاعات و ارشاد و کار خبر داده است.

کیهان لغو خرید یک ساختمان بلند در تهران توسط سازمان میراث فرهنگی را اولین عمل بزرگ رییس جمهوری برای جلوگیری از یک کار غیرقانونی خوانده و با عکسی از برجی بلند در صفحه اول خود چاپ کرده است.

این روزنامه در سرمقاله خود از قوه قضاییه گلایه کرده که تا کنون در مبارزه با مفسدان شدت عمل کافی نداشته است در حالی که اطلاعات و مدارکی موجود است که نشان می دهد با وجود اراده اصلاح در راس دستگاه قضایی، هنوز امکان سوء استفاده برخی مفسدان اقتصادی و طاغوتیان از آرای محاکم برای تصرف نایجا در اموال عمومی فراهم است، درحالی که خانواده های شریف و نجیبی وجود دارند که برای محکومیت های ساده مالی، تصادفات رانندگی و یا عسر و حرج در پرداخت مهریه و مانند آن، تا آستانه فروپاشی پیش رفته اند.

روزنامه **جمهوری اسلامی** تشکیل حلقه انسانی توسط دانشجویان در اطراف مرکز هسته ای اصفهان را در صدر اخبار خود قرار داده و بدون اشاره به تعداد آنان که در روزنامه های دیگر پانصد نفر ذکر شده نوشته این دانشجویان با دادن شعارهایی استیفای حقوق مردم را خواستار بودند و می خواستند از اصفهان راهی نطنز شوند و راه اندازی این دستگاه را بخواهند.

کاهش تعطیلات رسمی از جمله مسایلی است که روزنامه های امروز به آن پرداخته اند و **همبستگی** در صدر اخبار خود از گفتگوی بی پرده نماینده اصفهان و رییس مجلس در این باره یاد کرده است.

روزنامه **جمهوری اسلامی** سرمقاله خود را به همین موضوع اختصاص داده و هر یک از روزهای مذهبی و انقلابی را دارای اهمیت خوانده و نوشته شاید حذف یکی از دو روز تعطیل نیمه خرداد و یک روز از تعطیلات دهه دوم فروردین کاری منطقی باشد اما این که روز ۱۵ خرداد و روز ۱۲ فروردین سالگرد همه پرسى جمهوری اسلامی از تعطیلات حذف شود جای تامل بیشتری دارد.

به نوشته روزنامه **ایران** مرکز نشر و اشاعه آثار آیت الله خمینی هم نسبت به حذف تعطیل پانزده خرداد اعتراض کرده و نوشته است وی بارها اهمیت این روز را یادآور شده بود.

مرور روزنامه های تهران: 25 مرداد

سه شنبه 25 مرداد ۱۳۸۴ - 16 اوت ۲۰۰۵

بی بی سی: روزنامه های صبح امروز تهران انتصاب علی لاریجانی را به عنوان دبیر شورای عالی امنیت ملی با اهمیت دیده و از دیدار حسن روحانی دبیر قبلی این شورا با رهبر جمهوری اسلامی خبر داده و ضمن انتشار واکنش های تعجب زده نمایندگان مجلس و فعالان سیاسی نسبت به وزیران پیشنهادی احمدی نژاد از دفاع روزنامه های هوادار محافظه کاران از این کابینه خبر داده اند. سخنان دادستان تهران در مورد وضعیت اکبر گنجی نیز در روزنامه های امروز منعکس شده است.

شرق به مناسبت انتصاب علی لاریجانی به عنوان دبیر شورای عالی امنیت ملی از زبان سخنگوی این شورا نوشته دبیر جدید به علت آن که در گذشته نماینده رهبر در شورا بود به جریان و روند کلی امور تسلط دارد و وی از اعضای ثابت جلسات سیاست گذاری هسته ای بوده است و این خود یکی از دلایل انتخاب ایشان است.

آقامحمدی به نوشته **شرق** گفته درست است که لاریجانی در مقاطعی انتقادهایی بر مذاکرات داشت اما این انتقادات بر این اساس بود که چیزی که به دست آمده زیاد نیست.

رسالت نوشته نقطه نظرات متفاوت علی لاریجانی می تواند باعث شکوفایی و پیشرفت مذاکرات بعدی با اروپا شود.

روزنامه **ایران** از دیدار حسن روحانی و اعضای شورای عالی امنیت ملی با آیت الله خامنه ای خبر داده و از جمله از زبان رهبر جمهوری اسلامی از لزوم به کار گرفتن طرافت های دیپلماتیک در مذاکره با کشورهای خارجی گفته است.

روزنامه های مختلف تهران از واکنش های مختلف درباره کابینه پیشنهادی احمدی نژاد خبر داده و از جمله نوشته اند نمایندگان مجلس نسبت به حداقل نیمی از وزیران پیشنهادی رییس جمهوری شناخت کافی ندارند.

نماینده صومعه سرا به نوشته **شرق** گفته شاید شناخت ما ضعیف است، ولی به هر حال باید در طول روزهایی که مجلس شورای اسلامی فرصت بررسی دارد، اطلاعات لازم در مورد تجربیات و سوابق کاری وزیران پیشنهادی از پایه شود تا بتوان با شناخت کافی از نقاط قوت و ضعف آنها رای داد. به نوشته **اعتماد** یک نماینده مجلس گفته است این آزمایش و خطاست و باید منتظر ماند و دید که این وزیران در عمل چه می کنند.

آفتاب یزد با بررسی محل تولد وزیران پیشنهادی خبر داده که هشت تن از آن ها اهل تهران و چهار تن اصفهانی و دو تن آذربایجانی هستند و از استان های کردستان و لرستان و سیستان و بلوچستان کسی در کابینه دیده نمی شود.

کیهان و **جوان** در سرمقاله های خود به انتقادهایی که از کابینه پیشنهادی می شود پاسخ گفته و مخالفان را متهم کرده اند که چون جایی در این کابینه ندارند علیه آن ایجاد وحشت می کنند.

مدیر **کیهان** مجلس را مشاور رییس جمهور خوانده و نوشته تحقیق و بررسی درباره سلامت و کارآمدی وزیران پیشنهادی، اگرچه ضروری و اجتناب ناپذیر است و نمایندگان مجلس ناگزیر از آن هستند ولی این تحقیق و بررسی نباید به مرز "وسواس" نزدیک شود.

به نوشته حسین شریعتمداری نمایندگان مجلس باید بیشترین توجه خود را روی تقوا، سلامت نفس، مردم دوستی و کارآمدی وزیران پیشنهادی متمرکز کنند و درحالی که در کسب اطمینان از این موارد، اصرار می ورزند، از برخی گمانه ها و دغدغه های احتمالی و کم اهمیت عبور کنند.

جوان در سرمقاله خود از منتقدان دولت انتقاد کرده و پرسیده چرا تزریق وحشت می کنید؟

روزنامه **جمهوری اسلامی** ضمن رد انتقادهایی که به کابینه می شود نوشته سخن گفتن درباره وزیران پیشنهادی که شناخته شده نیستند و یا آن ها که شناخته شده هستند اما از کفایت لازم برای اداره وزارتخانه های مورد نظر برخوردار نیستند، نوعی پیشداوری است.

به نوشته روزنامه **جمهوری اسلامی** در حالی که همه مسئولان کشور اصولگرا شده اند این باید باعث رضایت آن ها باشد و انتقاد این گروه نوعی سهم خواهی به حساب می آید وقتی رییس جمهور اصولگرا شد باید صبر کرد و دید چه می شود.

آفتاب یزد در سرمقاله خود پیشنهاد کرده که نمایندگان مجلس و اعضای دولت بپذیرند که برکناری وزیران توسط مجلس به سادگی صورت می پذیرد و در آن صورت به وزیران پیشنهادی رای بدهند و اگر آن ها چنان که ادعا کرده اند موفق به خدمت نشدند توسط مجلس برکنار شوند. روزنامه های صبح امروز متن مصاحبه دادستان تهران را منعکس کرده و از جمله گفته های وی را در مورد اکبر گنجی روزنامه نگاری که شصت روز اعتصاب غذای اهمیت داده اند. به نوشته **رسالت سعید مرتضوی** که سرانجام پذیرفته است که گنجی در حال اعتصاب غذا به سر می برد به سئوال خبرنگاری که گفته اگر حال او چنان که مقامات دادستانی می گویند خوب است چرا در بیمارستان به سر می برد پاسخ داده است.

مرتضوی به نوشته **شرق** گفته است که پزشکان به دلیل ضعفی که گنجی از ادعای اعتصاب غذا دارد، نظر دادند که وی باید در بیمارستان بستری باشد و ما نیز به این دلیل که قصوری متوجه ما نباشد، اعلام کردیم که فعلا در بیمارستان تحت مراقبت های پزشکی باشد.

به نوشته روزنامه **ایران** دادستان تهران از قول معاون خود گفته خانواده گنجی به مادر وی گفته اند که حق ندارد به ملاقات فرزندش برود، چون هرگاه مادر گنجی به ملاقات وی می رفت، گنجی تحت تاثیر قرار می گرفت و غذا می خورد بنابراین هر لحظه که مادر گنجی درخواست ملاقات با فرزندش را ارایه کند، به وی اجازه ملاقات داده خواهد شد.

به نوشته **شرق** خانم معصومه شفیعی، همسر اکبر گنجی، در نامه ای به خبرگزاری ها ضمن تکذیب اظهارات دادستان تهران نسبت به خطری که جان همسرش را تهدید می کند ابراز نگرانی کرده است.

مرور روزنامه های تهران: 23 مرداد

یکشنبه 23 مرداد ۱۳۸۴ - 14 اوت ۲۰۰۵

بی بی سی: روزنامه های صبح امروز تهران در عنوان های اصلی خود از فهرست اعضای کابینه ای خبر داده که امروز به مجلس معرفی خواهد شد و در صدر اخبار خارجی خود به واکنش جهانیان درباره بحران هسته ای ایران و از جمله سخنان صدراعظم آلمان را در مخالفت با حمله نظامی آمریکا به ایران با اهمیت دیده اند.

به نوشته **شرق** رییس کمیسیون انرژی مجلس خبر داده که این کمیسیون در حال آماده کردن طرحی است که بر اساس آن موافقتنامه تهران که بین سه کشور اروپایی و ایران بسته شده بود لغو می شود و اگر اروپایی ها عذرخواهی نکنند با ضرب الاجل یک ماهه تاسیسات نطنز را زیر نظر کارشناسان آژانس بین المللی انرژی اتمی افتتاح و عملیات غنی سازی شروع می شود.

کیهان با عنوان شکست اروپا، گزارش هائی را منتشر کرده است که نشان می دهد اغلب رسانه های غربی ایران را برنده اصلی مناقشات چند هفته اخیر در موضوع فعالیت های هسته ای اش می دانند و حتی عقیده دارند ایران جلسه شورای حکام روز پنج شنبه گذشته را نیز با موفقیت پشت سر گذاشته است.

به نوشته **شرق** یک گروه دانشجویی از مردم و دانشجویان کشور دعوت کرد روز سه شنبه آینده با تشکیل حلقه انسانی گرداگرد تاسیسات هسته ای UCF اصفهان حمایت خود را در دفاع از حرکت دولت جمهوری اسلامی نشان دهند.

کیهان و **جوان** در مقالاتی ابراز نگرانی کرده اند که محمود احمدی نژاد رییس جمهور ایران، زیر فشار جریان ها و افرادی قرار گیرد و کسانی را برای وزارت انتخاب کند که به نظر این روزنامه ها هیچ نزدیکی با وعده های احمدی نژاد در انتخابات نداشته باشد.

کیهان نوشته تحمیل افراد از طرق گوناگون و تحت عناوین مختلف صورت می گیرد. زمانی گفته می شود که فلان فرد ضعیف است و سابقه مدیریتی و اجرایی ندارد، گاهی گفته می شود که فلانی تند است و برای تصدی فلان وزارت از وجاهت کافی برخوردار نیست و یا بالعکس ممکن است برخی افراد را بزرگ و توانمند جلوه دهند، در حالی که واقعیت، جز آن است.

جوان در سرمقاله خود نوشته بسیاری از متن به حاشیه می روند. در روند این پروسه ناچوانمردانه تبلیغاتی عمل کردند. این افراد در مدت بررسی صلاحیت افراد برای کابینه هم با شدت بیشتری دست به کار شدند در حالی که خدمتگزاری و رفع گره های ناگشوده مردم با استفاده از شایستگان و افراد معتقد و متدین و امتحان پس داده در میدان های خطرامکان پذیر است و لاغیر.

جمهوری اسلامی در خبری نوشته که کمیسیون های تعیین وزیر که توسط احمدی نژاد تشکیل شده بود مرکب بود از سه عضو از طرف آیت الله مصباح و سه عضو از سوی انجمن شهر و سه عضو از سوی ستاد انتخاباتی احمدی نژاد.

روزنامه **ایران** خبر داده که پرونده دو روزنامه توقیف شده **صبح امروز** به مدیرمسئولی سعید حجاریان و **بنیان** به مدیرمسئولی محسن اشرفی برای رسیدگی در دستور کار دادگاه عمومی تهران قرار گرفته است.

این دو روزنامه از اولین روزنامه های هوادار اصلاحات بودند که در جریان سرکوب آزادی مطبوعات سه سال پیش توقیف شدند.

هفته گذشته و همزمان با پایان کار دولت خاتمی سخنگوی قوه قضاییه خبر داد که بسیاری از روزنامه های توقیف شده شامل مرور زمان شده و انتشارشان بلامانع است.

خبر دیگری در روزنامه **ایران** نشان می دهد که علیرضا علوی تبار استاد دانشگاه با شکایت دادستان به دادگاه عمومی تهران فرا خوانده شد تا به شکایت در مورد مطالب سایت اینترنتی **امروز** پاسخ دهد که از قول وی و سعید حجاریان مطالبی چاپ کرده بود که خلاف واقع بوده است.

ایران همچنین گزارش کرده که علی افشاری عضو جنبش دانشجویی روز سه شنبه، اول شهریورماه در شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب تهران به اتهام «براندازی»، «سازماندهی و هدایت جریان دانشجویی» و «تبلیغ علیه نظام»، محاکمه می شود.

علی افشاری تا کنون دو بار و بیش از یک سال در زندان بوده است.

ناکتیک مشخص سیاست خارجی آمریکا

شرق: پنجشنبه ۲۷ مرداد ۱۳۸۴ - ۱۸ اوت ۲۰۰۵

رضا تقی زاده

RTaghizade@aol.com

بخش پایانی

بخش اول این مقاله روز دوشنبه با عنوان نزدیکی ناممکن منتشر شد. حجم زیاد آگهی انتشار قسمت دوم این مقاله را به امروز موکول کرد.

•••

فراغت از تهدیدهای منطقه ای که چالشی علیه اقتدار جهان آمریکا به شمار می رفتند و متعاقب آن افزایش کنترل مستقیم بر روند مناسبات بین المللی موجب شد که نبرد فرسایشی ایالات متحده به نمایندگی از غرب علیه اتحاد جماهیر شوروی نیز افزایش یابد. ادامه این مقابله در پایان دهه نود خطر رشد قدرت های منطقه ای را از میان برداشت - بلوک شرق را منحل ساخت و سازمان های جهان منسوب به جهان سوم را - (نظیر اوپک) و یا اتحادیه کشورهای غیرمتعهد... در سازمان های نیمه فعال و فاقد قدرت تعیین کننده در مناسبات جهانی تبدیل کرد. در آغاز دهه نود به رغم وجود نقطه های پراکنده خطر علیه امنیت منطقه ای، افزایش کنترل مستقیم آمریکا بر مناسبات بین المللی در قالب «نظم نوین جهانی» ادامه یافت. اعمال قدرت بلامنازع این کشور در جهان نیز با هدف تحقق هدف های نظم نوین بدون شکل گرفتن مقاومت عمده ای به صورت یک واقعیت جهانی پذیرفته شده فارغ از نگرانی ادامه یافت.

نظریه ضرورت اعمال کنترل بر مناسبات بین المللی (به واسطه و یا بی واسطه) و پیگیری بلاشروط اولویت درجه یک این نظریه یعنی در کنترل گرفتن منابع نفت (و گاز) به خصوص در هلال انرژی (از خزر تا خلیج فارس) و دفاع از امنیت این منطقه که ترجمه آن ضمانت ادامه تولید و صدور نفت و همچنین نظارت بر اقتصاد انرژی است، از سال های پیش از پایان جنگ دوم جهانی در صدر محاسبات سیاست خارجی دنیا قرار داشته و تا امروز نیز هیجان عامل تعیین کننده در ترسیم سیاست های استراتژیکی آمریکا است. اهمیت این هدف قابل مقایسه با مسئولیت های دفاع از صلح جهانی و به مراتب با اهمیت تر از حفظ صلح منطقه ای است. در نتیجه همین جمع بندی اگرچه امنیت منطقه ژئواستراتژیکی گسترده ای که ایران در قلب آن جای گرفته، طی سال های پس از جنگ جهانی دوم همواره مورد تهدید قرار گرفته ولی امنیت تولید و صدور نفت (و گاز) منطقه به هیچ وجه مختل نشده است. در حقیقت ناآرامی های محلی، هجوم، اشغال و درگیری های نظامی در منطقه در یک تصویر بزرگتر، بیشتر با هدف تامین هدف های امنیت انرژی آغاز و یا هدایت شده اند تا اخلال در آن. در این جمع بندی عمل گرایانه تنها تحقق هدف های استراتژیکی بااهمیت بوده اند و بقیه عوامل از جمله رهبران - و رژیم های سیاسی - کشورهای دوست و هم پیمان به صورت ابزاری در خدمت منافع مقطعی این سیاست ها قرار داشته اند. اتحاد جماهیر شوروی با جدی شدن تهدید اشغال چاه های نفت باکو در دریای خزر از سوی ارتش نازی به عنوان «متحد» مورد حمایت آمریکا قرار گرفت ولی با جدی شدن تهدید چاه های نفت خلیج فارس از جانب شوروی، در فاصله کوتاهی پس از پایان جنگ، متحد سابق یک شبه در صف دشمنان قرار گرفت و همزمان با اعلام اخطار به ارتش سرخ برای خروج از آذربایجان ایران، وسایل دفاعی و انفجار هسته ای در آب های جنوب و نزدیک چاه های نفت منطقه مستقر شد تصمیم به دست کشیدن از رژیم پادشاهی ایران در کنفرانس گوادالپ به منظور خنثی کردن خطرهایی گرفته شد که می توانست امنیت انرژی را در منطقه تهدید کند. حمایت بی محدودیت از ارتش صدام علیه ایران طی جنگ هشت ساله به این دلیل صورت گرفت که خطر گسترش اسلام انقلابی در صورت شکست عراق می توانست موازنه قدرت در منطقه را متزلزل ساخته و مآلاً تولید و صدور نفت منطقه را مختل کند. کابوس غرب در آن زمان سقوط کویت و عربستان و شکل گرفتن خارج از کنترل یک تحول سیاسی - نظامی جدید در منطقه ای بود که دوام اقتصاد دنیای صنعتی غرب به حیات

و نظم آن وابستگی تنگاتنگ داشت. (وابستگی حیاتی غرب به ثبات امنیت انرژی منطقه امروز کمتر از هیچ روز دیگری در تاریخ نبوده است.) در آن مقطع صدام دوست ابرازی آمریکا قلمداد می شد ولی همین دوست مقطعی و ابرازی پس از رسیدن به جمع بندی های «متفاوت» شخصی و آغاز تهدید کشور همسایه کویت به دشمن مستقیم آمریکا تبدیل شد و در فاصله کوتاهی تهدید های ناشی از تغییر جهت در عراق با ریختن خون صد ها هزار سرباز عراقی عملاً خنثی شد و امنیت کویت و ادامه حیات سیاسی شیوخ آن ضمانت شد! در آن زمان تغییر حکومت عراق بنا بر پاره ای تحلیل ها منطقی نبود، چرا که سقوط صدام می توانست موجب ایجاد خلاء قدرت در منطقه شده و نگرانی های تازه ای به بار آورد. تاریخ نشان می دهد که آمریکا بعد از جنگ دوم جهانی یا به صورت مستمر در يك جنگ منطقه ای شرکت داشته و یا هر دو سال يك بار در يك جنگ منطقه ای تازه در نقطه ای از جهان مستقیماً درگیر شده است. درگیری در جنگ کره صدها هزار سرباز آمریکایی را به آسیا کشید، در جنگ ویتنام میزان بمب هایی که آمریکا علیه این کشور به کار برد، سه برابر بمب هایی بود که در مجموع هر دو سوی جنگ دوم جهانی بر سر یکدیگر باریدند.

در عملیات موسوم به فونیکس که با مشارکت سی آی اِ CIA دولت سایگون به موقع اجرا گذاشته شد ۴۰ هزار نفر اعضای مشکوک به عضویت در گروه کمونیستی ویت کنگ به قتل رسیدند. دولت ریگان به کشور کوچک گرانادا حمله برد. ارتش آمریکا سپس لیبی را بمباران کرد. ریگان سپس به اشغال موقت بیروت دست زد. جورج بوش پدر به بهانه دست گیری رئیس جمهور پاناما که خود سال های دراز در لیست حقوق بگیران CIA قرار داشت این کشور را اشغال کرد و بعد به جنگ اول خلیج فارس علیه صدام (۹۱-۱۹۹۰) دست زد. بیل کلینتون به سومالی حمله برد و بعد در یوگسلاوی سابق درگیر جنگ شد.

او همچنین نیروهای ارتش آمریکا را به کلمبیا فرستاد که علیه قاچاقچیان مواد مخدر این کشور وارد مبارزه شوند.

حمله مستقیم آمریکا علیه تاسیسات نفتی ایران و نابودکردن چاه های سروش و نوروز در خلیج فارس در سال ۱۹۸۸ به دستور ریگان از نمونه های حملات ایدایی آمریکا در جهت تحقق هدف های سیاست خارجی این کشور است. اعمال کنترل بر روند مناسبات جهان و در صدر اهداف امنیت منطقه ای کنترل منابع و مسیرهای انتقال انرژی و همچنین نظارت بر اقتصاد انرژی همواره اولویت های عمده سیاست خارجی آمریکا طی ۵۰ سال گذشته بوده است. در جهت تحقق این هدف ها، درگیری نظامی و جنگ به صورت ابزار عمده سیاست خارجی به نفع گسترده ای به کار گرفته شده و بعد از این نیز به کار گرفته خواهد شد.

واقعیت ملموس این است که آمریکا قدرت بلامنازع نظامی جهان و قدرت درجه اول اقتصادی دنیا است. در ارتباط با نفت و اهمیت کنترل منابع و اهمیت مسیرهای انتقال انرژی حساسیت آمریکا در این زمان بیش از پیش افزایش یافته است.

دلیل افزایش حساسیت های امنیتی آمریکا، توسعه جهانی شدن و ارتباط اقتصاد آمریکا با اقتصاد حوزه های عمده مصرف کننده نفت در آسیای جنوب شرقی، اقیانوسیه و اروپا است. آمریکا همچنان يك بشکه از هر چهار بشکه نفت تولیدی دنیا را مصرف می کند و از هر چهار دلار سرمایه ای که به منظور اکتشاف و تولید منابع نفت در جهان به مصرف می رسد سه دلار آن از منابع آمریکایی تامین می شود. این دو اشاره اخیر از يك سو نمودار استفاده نامحدود ابرازی از «جنگ» و ظرفیت نظامی وسیله دولت های مختلف آمریکا به منظور تامین هدف های سیاست خارجی این کشور است. از سویی اهمیت امنیت قطاع انرژی (Energy Ellipse) و کنترل مسیرهای صدور نفت آن را در مجموعه هدف های استراتژیکی آمریکا در جهان نشان می دهد.

تغییرات تاکتیکی و یا رفتاری از سوی آمریکا منافی اصل تداوم در تعقیب هدف های سیاسی این کشور نیست و اهمیت آن را تنها در حیطه تغییرات تاکتیکی می باید ارزیابی کرد و نه تغییرات بنیادی. در ابتدای هزاره دوم و به خصوص بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر آمریکا به جنگ گسترده دیگری با هدف «مقابله با تروریسم بین المللی» داخل شد. حادثه ۱۱ سپتامبر هدف های سابق استراتژیکی آمریکا را تغییر نداد بلکه به افزایش حساسیت های امنیت داخلی آمریکا افزود و آن را مستقیماً در ارتباط با امنیت منطقه ای به خصوص در نقاط بحران زده دنیا قرار داد. حال آنکه تعقیب هدف های استراتژیکی کلاسیک آمریکا همچنان ادامه یافته است. اشغال نظامی افغانستان و تعویض رژیم افراطی این کشور دامنه جنگ تازه آمریکا را به جبهه عراق کشید و دولت واشینگتن به رغم مخالفت آشکار سازمان ملل و بسیاری از متحدان نظامی آن دولت در اروپا طرح اشغال نظامی عراق و تغییر رژیم سیاسی در بغداد را به موقع به اجرا گذاشت.

در قلب جنگ تازه علاوه بر هدف های امنیتی تداوم کنترل منابع نفت و گاز مورد توجه بوده است. حضور نیروهای نظامی آمریکا و متحد عمده آن انگلیس در عراق تا حصول اطمینان از تداوم کنترل بر منطقه و خنثی سازی خطرهای که امنیت منطقه در معادلات آنها صلح جهان را هدف قرار داده بود ادامه خواهد یافت. همزمان و به رغم استفاده ابرازی و موضعی از سایر قدرت های منطقه ای به منظور تحقق پاره ای از هدف های موضعی خنثی سازی به موقع منابع ثانوی خطر نیز همچنان در دستور کار آنها حفظ خواهد شد. مسئولان سیاست خارجی آمریکا بر این باورند که در صورت اجبار در ترك پیش هنگام عراق موجب سرازیر شدن هسته های مقاومت گروه های افراطی از داخل عراق به عربستان و کویت خواهند شد و ارزیابی این احتمال در محاسبات امنیتی آنها خطرهایی است جدی تر از آنچه صدام و ارتش او

می توانستند متوجه امنیت انرژی منطقه کنند. مطابق اطلاعات رسمی منتشره از جانب سوریه ۸۵ درصد از مجموع تروریست هایی که دولت سوریه مدعی است قبل از رسیدن به مرزهای عراق در مرزهای آن کشور دستگیر شده اند متولد عربستان و دارای اصلیت سعودی بوده اند در صورت خروج زودهنگام آمریکا از عراق کنترل رشد این سلول های تروریستی افراطی فوق العاده دشوار خواهد بود. این هسته ها با گرایش های شدید به تسنن، وهابی دارای بستگی های نزدیک فکری با عواملی هستند که واقعه ۱۱ سپتامبر و قتل عام در نیویورک را طراحی و اجرا کردند. آنچه مسلم است سیاست خیلی آمریکا در ادامه تعقیب هدف های گذشته اصل اعمال کنترل بر مناسبات بین المللی و به خصوص امنیت بحران زده ترین بخش دنیا را همچنان ادامه خواهد داد. اضافه شدن تعهدات ناشی از جنگ علیه تروریسم بین المللی، استفاده از جنگ به عنوان اهرم سیاست خارجی و ابزار تحقق اهداف آن را نه تنها کاهش نداده که در يك روند افزایشی به نصاب های تازه رسانده است.

در شرایط موجود، خودداری آمریکا از گشودن يك جبهه نظامی تازه در جهت پیشبرد اهداف ایجاد خاورمیانه بزرگ و بسترسازی برای توسعه دموکراسی نوع اروپایی بعد از جنگ جهانی در این منطقه تا حدودی ناشی از شکل گرفتن «نگرش نو» در دیپلماسی آمریکا و استفاده موثرتر از ابزارهای سیاسی به منظور تضعیف مقدماتی ساختارهای حکومتی مورد هدف است و در درجه بعد به دلیل پرهیز از گسترش غیرمتعارف نیروهای نظامی این کشور و در نتیجه کاهش کارایی عملیاتی آنها که به نوبه خود می تواند موجب شکل گرفتن نگرانی های امنیتی تازه شود دلایل اتخاذ رفتارهای تاکتیکی در اجرای سیاست خارجی را می توان چنین خلاصه کرد: ۱- پرهیز از گسترش اجباری نیروهای نظامی ناشی از گشایش جبهه های تازه. ۲- استفاده کاربردی از ظرفیت های دیپلماتیک جهت تضعیف سیاسی حریف. ۳- به نتیجه رساندن نسبی تلاش هایی که در عراق صورت گرفته و استفاده از پلاتفورم ادامه جنگ علیه تروریسم جهانی و کنترل نقاط بحرانی که در محاسبات امنیت منطقه «تهدید» آمیز قلمداد می شوند. ۴- گشودن جبهه های کم هزینه پشت خطوط دشمنان از جمله: دامن زدن به ناآرامی های داخلی، اعمال تحریم های اقتصادی و فشارهای سیاسی، تحریک و بسیج افکار عمومی جهان. ۵- فراهم ساختن زمینه مناسب برای قرار گرفتن در شرایط عملیاتی و تهاجم نظامی.

در مقوله ایران و جمهوری اسلامی که مطابق دعاوی رسمی آمریکا مانع عمده در راه به نتیجه رسیدن صلح فلسطین و اسرائیل است و پیشبرد طرح ایجاد خاورمیانه بزرگ نیز تحولات بنیادی در آن را اجتناب ناپذیر می سازد، دولت آمریکا تمام روش های کلاسیک گذشته و تحولات رفتاری تازه را به خدمت گرفته است. گشودن پرونده هسته ای ایران که می توانست اولویت سیاست خارجی ایران نباشد و با صوری و درایت هدف های آن تامین شود، در يك شرایط خاص انتقالی مورد سوءاستفاده واشینگتن قرار گرفته و از این مورد به منظور باز کردن يك جبهه تازه علیه ایران استفاده برده است. هدف واشینگتن تضعیف حداکثر سیاسی ایران طی ماه های آینده خواهد بود و در این راه کلیه امکانات موجود را که بدان اشاره شد مورد استفاده قرار خواهد داد. در شرایط موجود تاکتیک مشخص سیاست خارجی آمریکا راندن بیش از پیش روابط خارجی ایران به راست و دامن زدن زیرکانه به «بحران» است که در نهایت بتواند دولت ایران را متهم به آغاز آن کند. حمایت از مذاکرات ایران و اروپا با اطمینان خاطر از تفاوت های آشکار دو سوی مذاکره و شانسی های فوق العاده اندک به نتیجه رسیدن آن، از جمله تاکتیک هایی است که آمریکا مورد استفاده قرار می دهد. حالا آنکه تعیین رفتار تاکتیکی آمریکا به هیچ وجه ناشی از تغییر در خطوط اصلی سیاست های این کشور در قبال جمهوری اسلامی ایران نیست. آنچه در باطن موجبات رضایت خاموش واشینگتن را فراهم می سازد، شتاب زدگی در اتخاذ تصمیمات و تغییرات رفتاری در اعلام هدف ها و اصرار در تحقق آنها از جانب دولتمردان داخلی است، بدون اعتنا به حمایت های کارساز جهانی است و با تلاش برای جلب حمایت آنها. در این مرحله لحن آمریکا شیرین و حمایت تاکتیکی مذاکره واشینگتن از ادامه مذاکرات با اروپا به عنوان مثبت نگری تبلیغ خواهد شد. و در باطن، ضمن ادامه هجوم های چینی و ضعیف تر کردن حریف هدف های عمده همچنان بدون وقفه ادامه خواهد یافت. دیپلماسی آمریکا در دوران دوم رئیس جمهوری جورج بوش پس از يك دوره سکوت مطالعاتی که بیش از دو ماه به طول انجامید، خونسردتر و عملگراتر از پیش ظاهر شده ولی بدون تردید با جدیت بیشتری همچنان در تعقیب هدف هایی است که اعلام شده. اظهارات خوشبینانه رئیس جمهوری آمریکا در تفسیر اظهارات رئیس جمهوری جدید ایران دایر بر میل به «ادامه مذاکره» و «داشتن پیشنهادات تازه» و متعاقب آن تعویق اجلاس اضطراری شورای حکام سازمان انرژی اتمی که به منظور برخورد با ایران تشکیل شده بود، به دلیل ناهماهنگی ابتدایی غیرمتعهدها با اروپا بر سر نحوه و لحن صدور قطعنامه، در ایران نوعی پیروزی سیاسی تلقی شد ولی صدور قطعنامه شورا علیه ایران در پنجشنبه شب پیش و تکرار خواست های صریح در جهت تعطیل مجدد UCF در اصفهان نشان داد که عمق «پیروزی» به دست آمده تا چه اندازه بوده و انعطاف پذیری آمریکا و شریکان اروپایی این کشور تا چه میزان است! این اعلامیه به نوعی استحکام رای کشورهای متعهد در حمایت از ایران را نیز نمودار ساخت. تاکتیک موثر آمریکا در قبال مقوله ایران مثبت نمایی و میل به همکاری با سازمان های بین المللی و هم پیمانان اروپایی علیه ایران در يك جبهه و در جبهه دیگر متوجه خنثی کردن فشار قدرت های مردد نظیر چین و روسیه است که نسبت به نحوه پیشبرد طرح آمریکا «مستلله دار» می نمایند. آمریکا همچنین با اختیار کردن سکوت فعال در قبال دیپلماسی جدید «تهاجمی» ایران که با اعلام عدم انعطاف پذیری در مورد ادامه برنامه هسته ای آغاز شده و قرار است با انجام سفر ماه سپتامبر آقای

احمدی نژاد به نیویورک و شرکت در اجلاس سران کشورهای عضو مجمع عمومی سازمان ملل به اوج برسد، سرگرم بررسی فرصت‌هایی است که در این زمینه در اختیار خواهد داشت. طرح تضعیف سیاسی و روانی ایران و مسئولان آن، پیش از فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای رویارویی جدی تر همچنان از جانب واشینگتن پی‌گیری خواهد شد. آمریکا در دور دوم رئیس‌جمهوری جورج بوش نیز همچنان متعهد به هدف‌های استراتژیکی سیاست خارجی آمریکا باقی خواهد ماند و تلاش خواهد کرد از تمامی اهرم‌های رسیدن به اهداف سیاست خارجی این کشور استفاده کند. تفاوتی که اینک ایجاد شده و ممکن است به اشتباه محاسبه طرف‌های مقابل به بینجامد. در نحوه به خدمت گرفتن اهرم‌ها و افزایش نقش دیپلماسی - عمل‌گرایی - بارگیری و تلاش بی‌وقفه برای برخورداری از حمایت سیاسی سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای همسوی و همچنین در انزوا قرار دادن حریف قبل از رسیدن به شرایط برخوردار است. اعلامیه روز پنجشنبه شورای حکام نشان داد که دو سوی اختلاف به هم نزدیک می‌شوند، البته به منظور سازش که با هدف رویارویی است.